

ישיבת הקיבוץ הדתי – עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא מציעא – דף מספר 29

בס"ד, כ"ג באדר ראשון תשס"ג.

שבועת השומרים ושבועת רב הונא

א. שבועה שאינה ברשותו

1. ב"מ לד: "אמר רב הונא משביעין אותו... וסלף בוגדים ישדם".
2. מתי לדעתך מתחדשת שבועת רב הונא? על רקע שאלה זו נתח את קושיית הגמרא מהמשנה בשבועות ואת משמעות הדיון שלה ביחסה לשבועת רב הונא.
3. לאחר מימרת רב הונא יורדת הסתברות למקרה בו השומר מציע לשלם במקום להישבע. עמוד על הזיקה בין קביעה זו ובין השאלה מתי מתחדשת שבועת רב הונא. עמוד על השוני באוירה בין הצדדים בין דיון הגמרא על זכיית השומר בכפל ובין הדיון של רב הונא.
4. עיין ב"מ ו. "דאמר רב ששת שלש שבועות... שאינה ברשותי". מה היחס בין שבועת רב הונא ובין שבועת השומרים הכוללת שבועה שאינה ברשותו? עמוד על שאלה זו הן מההיבט ההיסטורי (מה קודם למה) והן מההיבט האנליטי.
5. המקור לשבועה:
 - רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פ"ו ה"א.
 - מיוחס לריטב"א ד"ה שם אמר רב הונא ומשביעין אותו וד"ה אמר רב הונא ומשביעין אותו.
 - עמוד היטב על יחסם של הרמב"ם ושל המיוחס לריטב"א לשאלה 4.
6. הגבלת הרמב"ם לשבועה:
 - עיין ברמב"ם הנ"ל.
 - עיין במיוחס לריטב"א ד"ה שם אמר רב הונא
7. נדון על ידי הרב חנוך - עיין בירושלמי פ"ג ה"א, "אמר משלם אני... לישבע ישבע". האם הדין של רב הונא מקובל על הירושלמי? דיון נרחב על כך בחידושי הרמב"ן ד"ה אמר רב הונא.

ב. בעניין שבועת השומרים (נעיין בזה אם נספיק)

- בהמשך לעיון בשבועת רב הונא, נעיין בשלש השבועות בשבועת השומרים.
1. ב"מ ו., "דאמר רב ששת... שאינה ברשותי" וברש"י על אתר.
 2. שמות כ"ב, ז ברש"י וברמב"ן.
 - איזה הסבר צמוד יותר ללשון המקרא?
 - מהי הבנת כל הסבר את שבועת השומרים?
 3. השאלות שנבחן הן:
 - האם שלושת השבועות עיקריות או חלק עיקריות וחלק מגלגול?
 - אם חלק עיקריות וחלק מגלגול - אילו?
 4. עיין ב"מ ו. תד"ה שבועה בשתי הדעות.
 5. רא"ש ב"מ פ"ג סימן ו' שתי הדעות של הרי"ף ושל איכא מאן דאמר.
 6. רא"ש שבועות פ"ז סוף סימן י"ט.
 7. רמב"ם הלכות שאילה ופיקדון פ"ד ה"א (להרחבה - לחם משנה על אתר).
 8. רמב"ם הלכות שכירות פ"א ה"ב.
 9. נצי"ב בהרחב דבר לשמות כ"ב, ז' אות א'.
 10. מיוחס לריטב"א לב"מ צח. בתוך ד"ה והשאר איני יודע, "ויש לתרץ להא דרמי בר חמא... לישבע משלם".
 11. להרחבה - אנציקלופדיה תלמודית, ו', עמ' נט-סא.
 12. להרחבה - אבן האזל להלכות שאילה ופיקדון פ"ד ה"א.